

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПРЕМЬЕР-МИНИСТРІНІҢ
ОРЫНБАСАРЫ

ЗАМЕСТИТЕЛЬ
ПРЕМЬЕР-МИНИСТРА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Астана қаласы, Үкімет үйі

010000, город Астана, Дом Правительства

№ _____

Қазақстан Республикасының Құрылтайы

2026 жылғы 2 қазандағы
№ ДЗ-54

Жоғарыда көрсетілген депутаттық сауалды қарастырып, келісіне хабарлаймын.

Банк жүйесінің ресурстарын бизнесті ұзақ мерзімді кредиттеуге жеткіліксіз бағыттауына, сондай-ақ кірістілік, қаражатты орналастыру мерзімдері мен қабылданатын тәуекелдерді ескере отырып, мемлекеттік қаржылық құралдардың тартымдылығын және кәсіпкерлікті ұзақ мерзімді кредиттеумен салыстыруға қатысты

Ағымдағы жылғы 1 қыркүйектегі жағдай бойынша бизнес субъектілеріне берілген кредиттер портфелі 16,4 трлн теңгені құрап, жылдық мәнде 14,2 %-ға өсті, оның ішінде ең жоғары өсу қарқыны шағын – 24,8 % және орта – 15,4 % сегменттерінде байқалады.

Қысқа мерзімді кредиттерге қарағанда бір жылдан астам мерзімге берілген ұзақ мерзімді кредиттер жылдамырақ өсуде, нақтырақ айтқанда 12,1 %-ға қарағанда 15,2 %, және олардың бизнестің кредиттік портфеліндегі үлесі 70,7 %-ды құрайды.

2026 жылғы тамыз айында соңғы 12 айда бизнеске берілген кредиттер көлемі өткен жылдың осы кезеңімен салыстырғанда 18,9 %-ға өсті, бұл ретте кредит беру көлемінің өсуі барлық сегменттерде – ірі, орта және шағын бизнеске байқалады.

Анықтама: Банк секторының кредиттері:

ірі кәсіпкерлікке 2025 жыл үшін 6,8 трлн теңгені құрады, 2026 жылдың сегіз айы үшін 6,9 трлн теңгені құрап, 2,2%-ға өсті;

орта бизнеске 2025 жыл үшін 2,5 трлн теңгені құрады, 2026 жылдың сегіз айы үшін 3,3 трлн теңгені құрап, 31,8%-ға өсті;

шағын бизнеске 2025 жыл үшін 7,2 трлн теңгені құрады, 2026 жылдың сегіз айы үшін 9,3 трлн теңгені құрап, 30,1%-ға өсті.

Екінші деңгейдегі банктердің (бұдан әрі – ЕДБ) жоғары өтімді активтерінің көлемі 23,2 трлн теңгені, немесе жиынтық активтердің 30,6 %-ын құрады.

ЕДБ-нің жоғары өтімді активтері – бұл құнын жоғалту тәуекелі ең аз деңгейде бола отырып, жедел түрде ақшалай қаражатқа айналдырылуы мүмкін

және салымшылар мен кредиторлар алдындағы міндеттемелерді уақтылы орындау, ағымдағы есеп айырысуларды жүргізу және пруденциялық талаптарды сақтау үшін банктердің қажетті өтімділік деңгейін қамтамасыз ететін активтер.

Атап айтқанда, банктердің жоғары өтімді активтерінің құрамына кіретін мемлекеттік бағалы қағаздар (*бұдан әрі – МБК*) қажетті өтімділік деңгейін, оның ішінде пруденциялық талаптарды сақтау үшін ұстап тұруға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, олар репо операциялары шеңберінде қысқа мерзімді қаржыландыруды тарту үшін, сондай-ақ жекелеген міндеттемелер бойынша кепіл ретінде пайдаланылуы мүмкін.

Осылайша, жоғары өтімді активтердің көлемі банктердің бизнесті ұзақ мерзімді кредиттеуді ұлғайту мүмкіндіктерін айқындамайды. Мұндай кредиттеуді кеңейту үшін банктерге бар ресурстарды тиімдірек пайдалануға, ұзақ мерзімді қаржыландыруды тартуға, капиталға жүктемені төмендетуге және кредиттік тәуекелдерді бағалау кезінде кепілдің түрлі түрлерін ескеруге мүмкіндік беретін жағдайлар қажет.

Сонымен қатар Үкімет, Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігімен (*бұдан әрі – Агенттік*) және Ұлттық Банкімен (*бұдан әрі – ҰБ*) бірлесіп, кәсіпкерлік субъектілерін банктік кредиттеу мүмкіндіктерін кеңейтуге бағытталған шараларды тұрақты негізде іске асырып отыр.

Банктердің капиталына жүктемені төмендету мақсатында тәуекелді өлшеу коэффициенттері төмендетілді:

шағын және орта бизнес субъектілеріне берілген қарыздар бойынша 75 %-дан 50 %-ға;

синдикатталған қарыздар бойынша 100 %-дан 50 %-ға;

сенімді қарыз алушылардың валюталық қарыздары бойынша 200 %-дан 150 %-ға.

2027 жылдың аяғына дейін өтімділікті жабу коэффициентінің (LCR) және тұрақты қаржыландырудың таза коэффициентінің (NSFR) ең төменгі мәндері 0,9 деңгейінде белгіленді.

Сонымен қатар банктердің ұзақ мерзімді ресурстарды тарту жөніндегі мүмкіндіктері кеңейтілуде, сондай-ақ синдикатталған кредиттеу мен қоса қаржыландыру дамытылуда. 2024 жылғы маусымнан бастап Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының зейнетақы активтерін банктердің облигацияларына 500 млрд теңгеге дейінгі көлемде, 7 жылға дейінгі мерзімге нарықтық жағдайларда инвестициялау тетігі іске асырылуда.

Ағымдағы жылғы 1 қыркүйектегі жағдай бойынша осы тетік есебінен ЕДБ 262 млрд теңге сомасына 90 жобаны қаржыландырды. Тетік банктерге ресурстарды неғұрлым ұзақ мерзімге тартуға мүмкіндік береді, ал қаржыландырудың нарықтық сипаты қаражаттың қайтарымдылығына қойылатын талаптарды сақтайды.

Қаржыландыру көздерін кеңейтумен қатар, кепілдік қамтамасыз етуді бағалау тәсілі де жетілдірілуде. Атап айтқанда, жылжымайтын мүлік және жер учаскелері бойынша өтімділік коэффициенттері 70 %-дан 85 %-ға, мемлекеттік-

жекешелік әріптестік шарттары және белгіленген талаптарға сәйкес келетін офтейк-шарттар бойынша болашақ ақшалай түсімдер бойынша 0 %-дан 50 %-ға арттырылды.

Банк ресурстарын тұтынушылық кредиттеуден бизнесті кредиттеуге қайта бағыттау үшін экономикалық ынталандырулар жасау мақсатында банктер қызметінің салықтық жағдайлары қайта қаралды.

Атап айтқанда, банктердің мемлекеттік бағалы қағаздар бойынша кірістеріне салық салу кезең-кезеңімен енгізілді. 2024 жылдың наурызынан бастап ҰБ ноталары бойынша кірістерге салық салынады, 2026 жылдан бастап Қаржы министрлігінің мемлекеттік бағалы қағаздары бойынша кірістердің 50 %-ына, ал 2031 жылдан бастап тиісті салықтық жеңілдік толығымен алып тасталады. Сонымен қатар, 2026 жылдан бастап корпоративтік табыс салығының сараланған мөлшерлемелері енгізілді: бизнесті кредиттеуден түскен кірістер бойынша 20 % және тұтынушылық кредиттеуді қоса алғанда, қызметтің өзге түрлері бойынша 25 %. Бұл шаралар мемлекеттік құралдарға салымдардың салықтық артықшылықтарын қысқартып, кәсіпкерлікті кредиттеудің салыстырмалы тартымдылығын арттырады.

Бұл ретте іске асырылып жатқан шаралар республикалық бюджет қаражатын пайдалануды көздемейді және екінші деңгейдегі банктердің ресурстары есебінен бизнесті кредиттеуді кеңейтуге бағытталған.

Қабылданып жатқан шаралар банк секторының бизнесті кредиттеу көлемдерінің одан әрі ұлғаюымен қатар жүреді.

Осылайша, қабылданып жатқан шаралар капиталға жүктемені төмендету, ұзақ мерзімді қаржыландыруды дамыту, кепілдік қамтамасыз етуді бағалау тәсілдерін жетілдіру және салықтық ынталандыруларды өзгерту есебінен бизнесті банктік кредиттеуді кеңейту үшін жағдай жасауға бағытталған. Бұл ретте бизнестің кредиттік портфелінің өсуі және жаңадан берілген кредиттер көлемінің ұлғаюы ЕДБ-нің кәсіпкерлік қызметті қаржыландыруға белсенді қатысуын сақтап отырғанын көрсетеді.

Есептеуді жүргізуге қатысты

Үкіметтік борышқа қызмет көрсету жөніндегі шығыстардың өсуі республикалық бюджет тапшылығын қаржыландыру қажеттілігіне байланысты борыштың жыл сайын ұлғаюымен, әлемдегі геосаяси өзгерістер аясында ішкі және сыртқы капитал нарықтарындағы конъюнктураның айтарлықтай өзгеруімен негізделген.

Республикалық бюджет тапшылығының көлемі абсолюттік мәнде жыл сайын ұлғайып отырғанын ескерсек, үкіметтік борыштың және оған қызмет көрсету жөніндегі шығыстардың өсуі заңды құбылыс болып табылады.

Республикалық бюджет тапшылығын қаржыландыру негізінен ішкі нарықта МБҚ шығару арқылы қарыз алу есебінен жүзеге асырылады.

МБҚ орналастыру кезінде мөлшерлеме нарық конъюнктурасы (сұраныс пен ұсыныс) негізінде қалыптасады және қазіргі уақытта ағымдағы жылдың

екінші жартыжылдығынан бастап базалық мөлшерлеменің төмендеуін ескере отырып, қысқа, орта және ұзақ мерзімді сегменттерде МБҚ кірістілігінің шамамен 100-150 б.т. төмендеуі байқалады.

«2026–2028 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» ҚР Заңы шеңберінде 2026 жылға үкіметтік борышқа қызмет көрсетуге республикалық бюджеттің шығыстары 3 471 млрд теңге мөлшерінде көзделген.

2027–2029 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы заң жобасы шеңберінде үкіметтік борышқа қызмет көрсетуге республикалық бюджеттің шығыстары:

2027 жылға – 3 560,7 млрд теңге;

2028 жылға – 3 675,8 млрд теңге;

2029 жылға – 3 650 млрд теңге мөлшерінде көзделген.

ЕДБ капиталын экономиканың нақты секторына тарту мақсатында 2025 жылдан бастап қоса қаржыландыру шарттарында: 60 % – ЕДБ қаражаты, 40 % – «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ (бұдан әрі – «Даму» қоры), республикалық бюджет есебінен «Өрлеу» жеңілдік кредиттеу бағдарламасы іске қосылды.

2025 жылы «Өрлеу» бағдарламасы бойынша 588,2 млрд теңге кредит сомасына 2 278 жоба қолдауға ие болды, оның ішінде 200 млрд теңгесі «Даму» қорының қаражаты есебінен.

2026 жылы республикалық бюджеттен бюджеттік кредиттеу арқылы 200 млрд теңге бөлінді. Бағдарламаны қаржыландырудың жоспарланып отырған көлемі (бюджеттен тыс қаражатты ескере отырып) 444 млрд теңгені құрайды.

«Өрлеу» бағдарламасы шеңберінде кредиттеу негізінен өңдеу өнеркәсібі салаларының жобалары үшін 7 млрд теңгеге дейінгі сомаға, түпкілікті қарыз алушы үшін 12,6% сыйақы мөлшерлемесімен жүзеге асырылады.

ЕДБ-ге қаражат орналастыру қайтарымдылық негізінде жүзеге асырылады:

- инвестициялық мақсаттарға – 10 жылға дейін;
- айналым қаражатын толықтыруға – 3 жылға дейін;
- қайта қаржыландырылатын берешектің мерзімінің қалған бөлігіне дейін.

Сондай-ақ, револьверлік қағидат есебінен қайтарылатын төлемдер ШОБ субъектілерін қайта кредиттеуге пайдаланылады, бұл кредиттеудің үздіксіз циклін ұстап тұруға және экономикада берілген қаражат көлемін бастапқы салынған лимиттен аса ұлғайтуға мүмкіндік береді.

Сонымен қатар «Даму» қорының базасында екі кепілдік қоры – ШОБ үшін және ірі инвестициялық жобалар үшін құрылды.

Анықтама: ШОБ үшін кепілдік қоры (бұдан әрі – 1-кепілдік қоры) қаржыландыру көлемі 7 млрд теңгеге дейінгі жобаларды қамтиды. Ол жеткілікті кепілі жоқ кәсіпкерлерді қолдауға бағытталған және мемлекеттік қаражатқа тәуелділікті төмендетуге арналған.

1-кепілдік қоры ЕДБ жарналары, «Даму» қорының өз қаражаты есебінен қаржыландырылады, сондай-ақ республикалық және жергілікті бюджеттерден қаржыландыру тарту мүмкіндігі бар.

Ірі инвестициялық жобалар үшін кепілдік қоры (бұдан әрі – 2-кепілдік қоры) банктердің өтімділігін тарту есебінен қаржыландыруға қолжетімділікті айтарлықтай арттыруға мүмкіндік береді. Ол сомасы 7 млрд теңгеден басталатын жобаларды қамтиды.

2-кепілдік қорын қаржыландыру «Даму» қорының жалғыз акционерінің («Бәйтерек» ҰБХ» АҚ) қаражаты, республикалық бюджет, сондай-ақ кәсіпкерлер кепілдік шығарғаны үшін қаржы агенттігіне төлейтін комиссия сомалары есебінен қамтамасыз етіледі.

ЕДБ бизнесті өз қаражаты және өз тәуекелі есебінен белсендірек кредиттеуге қатысты шаралар туралы

Үкімет, ҰБ және Агенттікпен бірлесіп, мемлекеттік қаржыларының тұрақтылығын қамтамасыз ету және макроэкономикалық саясаттың теңгерімділігін арттыру жөніндегі 2025 – 2027 жылдарға арналған іс-шаралар жоспары (Үкіметтің 2025 жылғы 18 қыркүйектегі № 765 қаулысы) (бұдан әрі – *Іс-шаралар жоспары*) және Үкіметтің, ҰБ-ның және Агенттіктің макроэкономикалық тұрақтандыру және халықтың әл-ауқатын арттыру жөніндегі 2026–2028 жылдарға арналған бірлескен іс-қимыл бағдарламасы (Үкіметтің 2025 жылғы 19 қарашадағы № 980 қаулысы) шеңберінде шараларды іске асыруда.

Іс-шаралар жоспары шеңберінде қаржы секторындағы жүйелік тәуекелдерді төмендету және ЕДБ-ні бизнесті кредиттеуге ынталандыру жөніндегі іс-шаралар іске асырылуда.

Банк өтімділігін экономиканы дамытуға тарту мақсатында фискалдық және реттеушілік сипаттағы шаралар іске асырылды. МБҚ бойынша кірістерге салық салу енгізілді, ең төменгі резервтік талаптар және капиталдың секторлық контрциклдік буфері тетіктері жетілдірілді, шағын және орта бизнес үшін және ірі бизнес үшін екі кепілдік қоры құрылды. Қабылданған шаралар банк секторының экономиканы қаржыландырудағы рөлінің күшеюін және бизнес субъектілері үшін кредиттік ресурстардың қолжетімділігінің артуын қамтамасыз етті.

Ұзақ мерзімді кредиттеуді кеңейту жөніндегі одан әрі шаралар кепілдік тетіктерін мақсатты түрде қолдану кезінде оларды дамытуға, ал қаржыландыруды бір банк әрдайым бере алмайтын ірі инвестициялық жобалар үшін – синдикатталған кредиттеу және қоса қаржыландыру құралдарын одан әрі дамыту мен қолдануға ықпал ететін болады. Сонымен қатар, өтімділік пен капиталдың жеткілікті қоры және тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесі кезінде банктердің тиісті ұзақ мерзімді ресурстық базасын қалыптастыру қажет.

Осылайша, кредиттеуді дамыту банк жүйесінде өтімді ресурстардың болуын ғана емес, сонымен қатар инвестициялық жобалардың сапасын арттыруды, қарыз алушылардың қаржылық тұрақтылығын, тәуекелдерді бөлу тетіктерін дамытуды және банктердің ұзақ мерзімді ресурстық базасын қалыптастыруды талап етеді.

С. Жумангарин

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПРЕМЬЕР-МИНИСТРІНІҢ
ОРЫНБАСАРЫ

ЗАМЕСТИТЕЛЬ
ПРЕМЬЕР-МИНИСТРА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Астана қаласы, Үкімет үйі

010000, город Астана, Дом Правительства

№ _____

**Курултай
Республики Казахстан**

На № ДЗ-54
от 2 октября 2026 года

Рассмотрев вышеуказанный депутатский запрос, сообщаю следующее.

Касательно недостаточного направления ресурсов банковской системы на долгосрочное кредитование бизнеса, а также сопоставления привлекательности государственных финансовых инструментов и долгосрочного кредитования предпринимательства с учетом доходности, сроков размещения средств и принимаемых рисков

По состоянию на 1 сентября 2026 года портфель кредитов субъектам бизнеса составил 16,4 трлн теңге увеличившись на 14,2 % в годовом выражении, из них наиболее высокие темпы отмечаются в малом (24,8 %) и среднем (15,4 %) сегментах.

Долгосрочные кредиты сроком более одного года растут быстрее краткосрочных, а именно 15,2 % против 12,1 % и их доля в кредитном портфеле бизнеса составляет 70,7 %.

На август 2026 года объем кредитов, выданных бизнесу за последние 12 месяцев увеличился на 18,9 % по сравнению с аналогичным периодом прошлого года. При этом рост выдач наблюдается во всех сегментах – крупном, среднем и малом бизнесе.

Справочно: Кредиты банковского сектора:

крупному предпринимательству за 2025 год составили 6,8 трлн теңге, за восемь месяцев 2026 года составили 6,9 трлн теңге, увеличившись на 2,2 %;

среднему бизнесу за 2025 год составили 2,5 трлн теңге, за восемь месяцев 2026 года составили 3,3 трлн теңге, увеличившись на 31,8 %;

малому бизнесу за 2025 год составили 7,2 трлн теңге, за восемь месяцев 2026 года составили 9,3 трлн теңге, увеличившись на 30,1 %.

Объём высоколиквидных активов банков второго уровня (далее – БВУ) составил 23,2 трлн теңге, или 30,6 % совокупных активов.

Высоколиквидные активы БВУ это активы, которые могут быть оперативно конвертированы в денежные средства с минимальным риском потери стоимости и обеспечивают необходимый уровень ликвидности банков

для своевременного исполнения обязательств перед вкладчиками и кредиторами, проведения текущих расчётов и соблюдения пруденциальных требований.

В частности, государственные ценные бумаги (*далее – ГЦБ*), входящие в состав высоколиквидных активов банков, позволяют поддерживать необходимый уровень ликвидности, в том числе для соблюдения пруденциальных требований. Кроме того, они могут использоваться для привлечения краткосрочного финансирования в рамках операций РЕПО, а также в качестве обеспечения по отдельным обязательствам.

Таким образом, объем высоколиквидных активов не определяет возможности банков по наращиванию долгосрочного кредитования бизнеса. Для расширения такого кредитования необходимы условия, позволяющие банкам эффективнее использовать имеющиеся ресурсы, привлекать долгосрочное фондирование, снижать нагрузку на капитал и учитывать различные виды обеспечения при оценке кредитных рисков.

Вместе с тем Правительством совместно с Агентством по регулированию и развитию и финансового рынка (*далее – АРРФР*) и Национальным Банком (*далее – НБ*) на постоянной основе реализуются меры, направленные на расширение возможностей банковского кредитования субъектов предпринимательства.

В целях снижения нагрузки на капитал банков снижены коэффициенты риск-взвешивания:

- по займам субъектам малого и среднего бизнеса с 75 % до 50 %;
- по синдицированным займам со 100 % до 50 %;
- по валютным займам надежных заемщиков с 200 % до 150 %.

До конца 2027 года минимальные значения коэффициента покрытия ликвидности (LCR) и коэффициента нетто стабильного фондирования (NSFR) установлены на уровне 0,9.

Дополнительно расширяются возможности банков по привлечению долгосрочных ресурсов, а также развиваются синдицированное кредитование и софинансирование. С июня 2024 года реализуется механизм инвестирования пенсионных активов Единого накопительного пенсионного фонда в облигации банков объемом до 500 млрд тенге сроком до 7 лет на рыночных условиях.

По состоянию на 1 сентября текущего года за счет этого механизма БВУ профинансировали 90 проектов на сумму 262 млрд тенге. Механизм позволяет банкам привлекать ресурсы на более длительные сроки, а рыночный характер фондирования сохраняет требования к возвратности средств.

Наряду с расширением источников фондирования совершенствуется подход к оценке залогового обеспечения.

В частности, коэффициенты ликвидности по недвижимости и земельным участкам повышены с 70 % до 85 %, по будущим денежным поступлениям по договорам государственно-частного партнерства и офтейк-контрактам с 0 % до 50 %.

В целях создания экономических стимулов для переориентации банковских ресурсов с потребительского кредитования на кредитование бизнеса пересмотрены налоговые условия деятельности банков.

В частности поэтапно введено налогообложение доходов банков по государственным ценным бумагам. С марта 2024 года облагаются доходы по нотам НБ, с 2026 года 50 % доходов по государственным ценным бумагам Министерства финансов, а с 2031 года соответствующая налоговая льгота исключается полностью.

Кроме того, с 2026 года введены дифференцированные ставки корпоративного подоходного налога: 20 % по доходам от кредитования бизнеса и 25 % по иным видам деятельности, включая потребительское кредитование.

Эти меры сокращают налоговые преимущества вложений в государственные инструменты и повышают относительную привлекательность кредитования предпринимательства.

При этом реализуемые меры не предполагают использования средств республиканского бюджета и направлены на расширение кредитования бизнеса за счет ресурсов БВУ.

Принимаемые меры сопровождаются дальнейшим увеличением объемов кредитования бизнеса банковским сектором.

Таким образом принимаемые меры направлены на создание условий для расширения банковского кредитования бизнеса за счет снижения нагрузки на капитал, развития долгосрочного фондирования, совершенствования подходов к оценке залогового обеспечения и изменения налоговых стимулов.

При этом рост кредитного портфеля бизнеса и увеличение объема новых выдач свидетельствуют о сохранении активного участия БВУ в финансировании предпринимательской деятельности.

Касательно проведения расчетов

Рост расходов на обслуживание правительственного долга обусловлен ежегодным увеличением долга в связи с необходимостью финансирования дефицита республиканского бюджета, значительными изменениями конъюнктуры на внутреннем и внешних рынках капитала на фоне геополитических изменений в мире.

Принимая тот факт, что с каждым годом растет объем дефицита республиканского бюджета в абсолютном выражении, рост правительственного долга и расходов на его обслуживание является закономерным.

Финансирование дефицита республиканского бюджета осуществляется преимущественно за счет заимствования на внутреннем рынке путем выпуска ГЦБ.

При размещении ГЦБ ставка формируется исходя из конъюнктуры рынка (спроса и предложения) и в настоящее время, с учетом снижения базовой ставки со второго полугодия текущего года наблюдается существенное снижение доходностей ГЦБ порядка 100-150 б.п. в краткосрочном, среднесрочном и долгосрочном сегментах.

Расходы республиканского бюджета на обслуживание правительственного долга в рамках Закона «О республиканском бюджете на 2026-2028 годы» на 2026 год предусмотрены средства в размере 3 471 млрд тенге.

Расходы республиканского бюджета на обслуживание правительственного долга в рамках законопроекта о республиканском бюджете на 2027 – 2029 годы предусмотрены:

- 2027 год – 3 560,7 млрд. тенге;
- 2028 год – 3 675,8 млрд. тенге;
- 2029 год – 3 650 млрд. тенге.

В целях привлечения капитала БВУ в реальный сектор экономики с 2025 года запущена программа льготного кредитования «Өрлеу» на условиях софинансирования: 60 % средства БВУ, 40 % – АО «Фонд развития предпринимательства «Даму» (далее – Фонд «Даму»), республиканский бюджет.

В 2025 году по программе «Өрлеу» поддержано 2 278 проектов на сумму кредитов 588,2 млрд тенге, из них 200 млрд тенге за счет средств Фонда «Даму».

В 2026 году из республиканского бюджета посредством бюджетного кредитования выделено 200 млрд тенге. Планируемый объем финансирования (с учетом внебюджетных средств) программы составит 444 млрд тенге.

Кредитование в рамках программы «Өрлеу» осуществляется для проектов преимущественно из отраслей обрабатывающей промышленности, на сумму до 7 млрд тенге со ставкой вознаграждения для конечного заемщика 12,6 %.

Размещение средств в БВУ осуществляется на возвратной основе:

- до 10 лет на инвестиционные цели;
- до 3 лет на пополнение оборотных средств;
- до остатка срока рефинансируемой задолженности.

Также за счет револьверного принципа возвращаемые платежи используются для повторного кредитования субъектов малого и среднего бизнеса (далее – МСБ), что позволяет поддерживать непрерывный цикл кредитования и увеличить объем выданных средств в экономике сверх первоначального вложенного лимита.

Вместе с тем на базе Фонда «Даму» созданы два гарантийных фонда: для МСБ и крупных инвестиционных проектов.

Справочно: Гарантийный фонд для МСБ (далее – Гарантийный фонд 1) охватывает проекты с объемом финансирования до 7 млрд тенге. Он ориентирован на поддержку предпринимателей, не располагающих достаточным залогом, и направлен на снижение зависимости от государственных средств.

Гарантийный фонд 1 финансируется за счет взносов БВУ, собственных средств Фонда «Даму», а также имеется возможность привлечения финансирования из республиканского и местных бюджетов.

Гарантийный фонд для крупных инвестиционных проектов (далее – Гарантийный фонд 2) позволит существенно увеличить доступ к финансированию за счет вовлечения ликвидности банков. Он охватывает проекты с суммой от 7 млрд тенге.

Финансирование Гарантийного фонда 2 обеспечивается за счет средств единственного акционера Фонда «Даму» (АО «Национальный инвестиционный холдинг

«Байтерек»), республиканского бюджета, а также сумм комиссий, уплачиваемых предпринимателями финансовому агентству за выпуск гарантий.

Касательно мер по активному кредитованию бизнеса за счет собственных средств БВУ и на собственный риск

Правительством совместно с НБ и АРРФР реализуется меры в рамках Плана мероприятий по обеспечению устойчивости государственных финансов и повышению сбалансированности макроэкономической политики на 2025 – 2027 годы (постановление Правительства от 18 сентября 2025 года № 765) (далее – План мероприятий) и Программы совместных действий Правительства, НБ и АРРФР по макроэкономической стабилизации и повышению благосостояния населения на 2026 – 2028 годы (постановление Правительства от 19 ноября 2025 года № 980).

В рамках Плана мероприятий реализуются мероприятия по снижению системных рисков в финансовом секторе и стимулированию БВУ по кредитованию бизнеса.

В целях вовлечения банковской ликвидности в развитие экономики реализованы меры фискального и регуляторного характера. Введено налогообложение доходов по ГЦБ, усовершенствованы механизмы минимальных резервных требований и секторального контрциклического буфера капитала, созданы два гарантийных фонда – для малого и среднего бизнеса и для крупного бизнеса. Принятые меры обеспечили усиление роли банковского сектора в финансировании экономики и повышение доступности кредитных ресурсов для субъектов бизнеса.

Дальнейшие меры по расширению долгосрочного кредитования будут способствовать развитию гарантийных механизмов при их адресном применении, а для крупных инвестиционных проектов, финансирование которых не всегда может быть предоставлено одним банком, – дальнейшее развитие и применение инструментов синдицированного кредитования и софинансирования. Кроме того, требуется формирование соответствующей долгосрочной ресурсной базы банков при достаточном запасе ликвидности и капитала и эффективной системе управления рисками.

Таким образом, развитие кредитования требует не только наличия ликвидных ресурсов в банковской системе, но и повышения качества инвестиционных проектов, финансовой устойчивости заемщиков, развития механизмов распределения рисков и формирования долгосрочной ресурсной базы банков.

С. Жумангарин